

Annar Wintervold
Bjørklund
2500 Tynset

Trondheim, 20.04.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/10013

Saksbehandler:
Anniken Gjertsen Skonhoft

Avgjørelse i klagesak - klage over avslag på søknad om tillatelse til utsetting av vrifuru i Alvdal kommune

Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannen i Hedmarks vedtak av 28.4.2016. Annar Wintervolds søknad om tillatelse til utsetting av vrifuru i Alvdal kommune avslås. Miljødirektoratets vurderer at tiltaket vil kunne medføre uheldige følger for naturmangfoldet, på grunn av faren for langdistansespredning til treløse fjellområder og Langmyra naturreservat.

Vi viser til klage fra Annar Wintervold på Fylkesmannen i Hedmarks vedtak av 28.4.2016. Klagesaken ble oversendt til direktoratet fra Fylkesmannen i brev av 3.10.2016.

Sakens bakgrunn

Fylkesmannen i Hedmark har i vedtak av 28.4.2016 avslått Annar Wintervolds søknad om tillatelse til utsetting av 4500 planter vrifuru (*Pinus Contorta*) til skogproduksjon på ca. 30 dekar skogsmark på gnr./bnr. 13/30 i Alvdal kommune, jf. forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7. Vedtaket ble påklagd av Annar Wintervold den 20.5.2016. Fylkesmannen var på befaring i området sammen med grunneier og representant for Glommen Skog den 17.8.2016. Fylkesmannen opprettholdt sitt vedtak, og oversendte klagesaken for endelig behandling hos Miljødirektoratet den 3.10.2016.

Klagers anførsler

Annar Wintervold (klager) uttaler at hensikten med utplantingen er å forynge et høyereliggende område med et treslag som gir bedre produksjon enn stedegne treslag, og at praktisk erfaring fra Nord-Østerdal viser at det ikke er stor fare for spredning ved utplanting av vrifuru i det aktuelle området. Klager uttaler videre at vedtaket i hovedsak er basert på føre-var prinsippet, og at det er generelt formulert og ikke retter mot den konkrete saken. Klager anfører også at vedtaket inneholder en formell feil, fordi Fylkesmannen ikke har gått grundig inn i produksjonsforskningen om utplanting av vrifuru.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen legger vekt på at de treløse fjellområdene, som begynner ca. 2 km. nord og nordvest for utplantingsområdene, vil være særlig utsatt for etablering av vrifuru. De viser til at utplantingsområdene er vindutsatt og til undersøkelser som viser at frø av vrifuru i vindusatte områder kan spre seg mellom 2 til 5 km. Videre pekes det på at tilgjengelig kunnskap tyder på at vrifuru kan ha høyere evne til å etablere seg i åpne, fjellnære områder enn stedegen furu. Fylkesmannen tillegger føre var-prinsippet (nml. § 9) vekt i saken pga. mangelfull kunnskap om langdistansespredning og nærheten til sårbare fjellområder i og over vernskogsonen. Videre uttaler

de at ytterligere utplantning av vrifuru vil øke den samlede belastning på økosystemet i området, jf. nml. § 10. Fylkesmannen peker også på at forskriftens formål er hindre utsetting som kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, og at det overordnede hensynet bak forskriften er å ivareta naturmangfoldet. Fylkesmannen uttaler at undersøkelser viser at vrifuru har større volumproduksjon og større tilvekst enn vanlig furu på lavere boniteter, men at erfaring med sykdommer og skadedyr fra andre områder kan gjøre produksjonen usikker, særlig i lys av forventede klimaendringer.

Det rettslige grunnlaget

Formålet med forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål (forskriften) er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål krever tillatelse etter § 5. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, jf. § 7 første ledd. Prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) § 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. nml. § 7. Andre viktige samfunnsinteresser skal også trekkes inn i vurderingen, jf. nml. § 14.

Miljødirektoratets vurdering

Kunnskap om vrifuru

I Artsdatabankens *Fremmede arter i Norge - men norsk svarteliste 2012*, er vrifuru plassert i kategorien potensielt høy økologisk risiko (PH), på grunn av stort invasjonspotensial. Mørketallet av spredte forekomster av vrifuru i Norge er av Artsdatabanken anslått som stort, men uspesifisert. DN-utredning 8 - 2012 (*Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold*), viser til at vrifuru er naturalisert i hele 13 land, hvor flere har relativt likt klima som Norge, og til studier som viser at vrifuru utkonkurrerer vanlig furu i Sverige, og at det regionale bunnfloramangfoldet samt mangfoldet av insekter er mindre i vrifurubestander enn under vanlig furu.

I en undersøkelse av plantefelt med vrifuru i Hedmark, ble det funnet foryngelse til omliggende skogsmark fra 25 av 68 felter, med største registrerte spredningsavstanden på 150 m. (*Oppdragsrapport nr. 1/2015 fra Skog og Landskap - Vrifuru i Hedmark*). NINA-rapport 1231 (*Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær - vrifuru (Pinus contorta) og lutzgran (Picea x lutzii)*) (2016) viser at vrifuru sprer seg utenfor plantefelt og etablerer seg i en rekke ulike naturtyper i Hedmark. I følge rapporten, er etableringssannsynligheten størst langs vei og på forstyrret mark, men også betydelig i hei og ur, mens den er lav i skog. Størstedelen av foryngelsen ble funnet nær morbestandet.

I følge DN-utredning 8-2012, er beregnet spredningsdistanse av vrifuru på 1183 m. ved en vindhastighet på 10 m/s, og 2365 m. ved en vindhastighet på 20 m/s. Utredningen peker på at åskammer/bakketopper og skråninger som er eksponert for vind, er særlig gunstig med hensyn til spredning. Dersom et bestand står i 80 - 100 år, betyr det at svært mange frø kan spre seg langt.

Det er fortsatt begrenset erfaring og kunnskap om vrifuruas spredningspotensial og effekter på biologisk mangfold i Hedmark og Norge for øvrig, jf. nml. § 8. I og med at mange av bestandene som er plantet i Norge er relativt unge, kan det ta lang tid før vi får et godt kunnskapsgrunnlag om dette. Et varmere og fuktigere klima i årene framover, kan bidra til å øke vrifuruas spredningspotensial, særlig i høyereliggende strøk.

Kunnskap om natur i og rundt omsøkte utplantingsområde

De to omsøkte utplantingsområdene (totalt ca. 30 dekar) ligger i åpent skogsterreng på 660 til 700 moh., i et område som er dominert av åpen, høyereliggende furuskog på lav bonitet, ifølge AR5 (klassifikasjonssystem for markslag). Utplantingsområdene, som, ifølge klager, tidligere har blitt tilplantet med vrifuru, ligger i vesthellinga av en åskam, innenfor vernskogskogsone mot fjell. Ca. 2 km nord og nordvest for utplantingsområdet ligger det treløse fjellområder, med toppene Storbellingen og Måna (ca. 1100 moh). Tregrensa ligger på mellom 800 og 900 moh. Fylkesmannen opplyser at det aktuelle utplantingsområdet kan betegnes som vindutsatt. Utplantingsområdet ble i 2015 hogd og markberedt med sikte på tilplanting. Det er ingen registrerte forekomster av truede

arter, eller truede eller verdifulle naturtyper i utplantingsområdet. Store deler av området mellom de treløse fjellområdene og utplantingsområdene er åpent skogsterreng.

Hovedsakelig sør for utplantingsområdet, er det flere store plantefelt med vrifuru, hvorav noen er i blanding med stedegen furu og gran. På kartskissen over klagers eiendom som lå ved søknaden, er det inntegnet totalt ca. 258 dekar med plantefelt. Under Fylkesmannens befarings i området, ble et par av de eldre, frøbærende bestandene besøkt. Det var kun enkelte individer av oppspirte frøplanter av vrifuru å se i de eldre feltene, i tillegg til frøplanter langs driftsveien.

Kartleggingen av naturtyper og naturforekomster i Alvdal er, ifølge Fylkesmannen, i noen områder mangelfull. På eiendommen er det registrert flere MiS-figurer, bl.a. "trær med hengslav", ca. 200 m. nordøst og ca. 400 m. nord for utplantingsområdet. Langmyra naturreservat, et intakt, delvis tresatt myrkompleks, ligger ca. 2 km. nordøst for utplantingsområdet. Jutulhogget naturreservat, et kvartærgeologisk område som det også er knyttet botaniske verdier til, ligger ca. 2 km. sørøst for utplantingsområdet. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i det aktuelle området vurderes som tilstrekkelig i denne saken, jf. nml § 8.

Vurdering av mulige uheldige følger for naturmangfoldet

Klager ønsker å plante vrifuru i tidligere plantefelt med vrifuru. Miljødirektoratet legger derfor til grunn at tiltaket innebærer liten fare for uheldige følger for naturmangfoldet i utplantingsområdet.

Fylkesmannen legger vekt på at omsøkte utplantingsområder er vindutsatt, og at de treløse fjellområdene som begynner ca. 2 km. nord og nordvest for utplantingsområdene trolig vil være særlig utsatt for etablering av vrifuru. Fylkesmannen legger føre var-prinsippet (nml. § 9) vekt i saken pga. mangelfull kunnskap om langdistansespredning og nærheten til sårbare fjellområder i og over vernskogsonen, og uttaler at ytterligere utplantning av vrifuru vil øke den samlede belastning på økosystemet i området, jf. nml. § 10. Miljødirektoratet slutter seg til disse vurderingene. Spredning av vrifuru til disse områdene vil forsterke den pågående gjengroingen av treløse fjellområder, noe som kan gi endrede betingelser for arter som er tilpasset livet i høyereliggende områder, i tillegg til å endre landskapet og vilkårene for utøvelse av friluftsliv. Vrifurus økologiske egenskaper, som at den vokser bedre og har høyere evne til å etablere seg i åpne, fjellnære områder enn vanlig furu, antyder også at faren for uønsket etablering av vrifuru over tregrensa kan være større enn for vanlig furu. Etter Miljødirektoratets vurdering er det også risiko for spredning fra utplantingsområdet til Langmyra naturreservat, 2 km nordøst for utplantingsområdet. Spredning til, og etablering av vrifuru i naturreservatet vil være i strid med verneformålet.

I lys av den negative miljøeffektene som spredning til, og etablering av vrifuru, til de treløse fjellområdene og Langmyra naturreservat vil ha, er det Miljødirektoratets vurdering at den omsøkte utplantingen kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet.

Langdistansespredning av vrifuru vil først kunne la seg påvise etter mange år, etter at spredning har pågått over noe tid, og det vil kunne være vanskelig å knytte spredningen til en bestemt grunneier og utplantning. Etter Miljødirektoratets vurdering, vil eventuelle vilkår i en tillatelse i begrenset grad kunne forebygge de negative miljøeffektene en langdistansespredning av vrifuru vil kunne ha i dette tilfellet, jf. nml. § 12.

Vektlegging av andre samfunnsinteresser

De uheldige følgene for naturmangfoldet som utplantingen kan medføre, skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. nml. § 14. I søknaden opplyser klager at vrifuru er bedre rustet mot angrep fra soppen snøskytte, mindre utsatt for beiteskader, og at større volumproduksjon med en god kvalitet gir større avkastning. Selv om undersøkelser viser at vrifuru kan ha disse egenskapene, legger Miljødirektoratet mer vekt på hensynet til å unngå mulige uheldige følger for naturmangfoldet, enn på hensynet til eventuelle nytteverdi for klager, i denne saken.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannen i Hedmarks vedtak, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd. Søknad om tillatelse til utsetting av 4500 planter vrifuru (*Pinus Contorta*) til skogproduksjon på ca. 30 dekar skogsmark på gnr./bnr. 13/30 i Alvdal kommune avslås, jf. forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7, jf. § 1.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi:

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	Arendal
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkku	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkkamánni			
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	Bergen
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	Molde
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte- Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59 Sentrum	4001	Stavanger
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	Leikanger
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	Moss
Alvdal kommune	Gjelen 3	2560	Alvdal